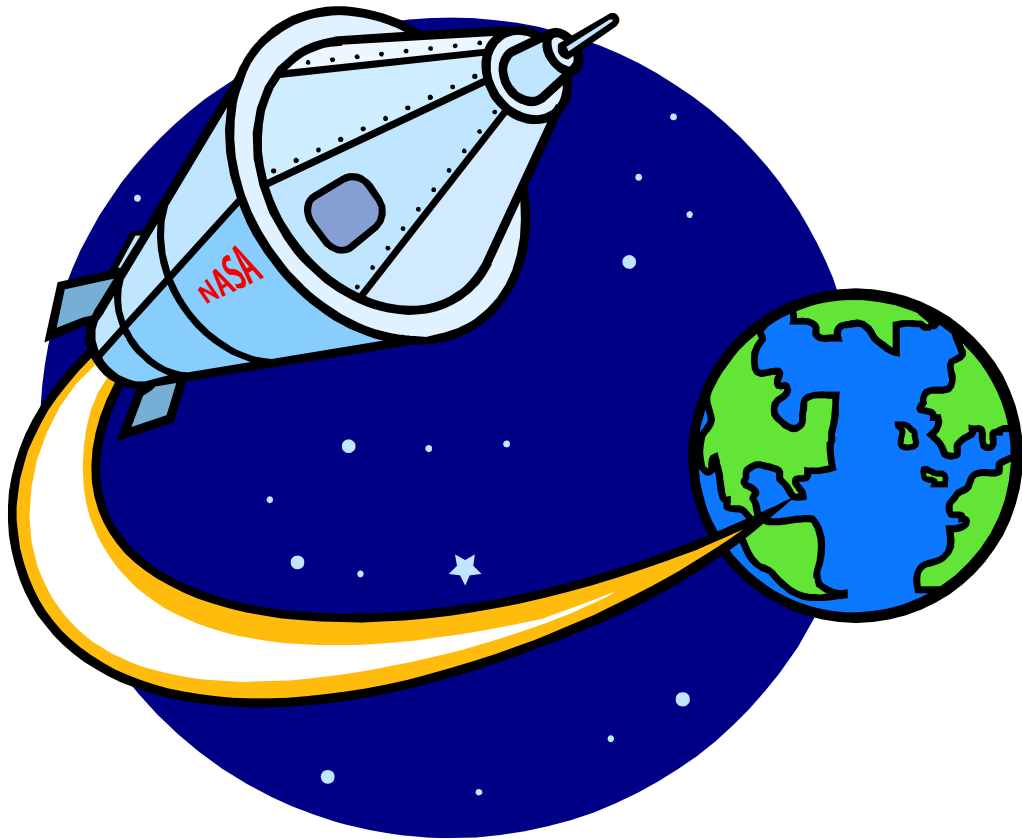

RYMDEN

Namn : _____

RYMDEN

Läran om himlakropparna kallas **astronomi**.
Så här tror en del **forskare** att jorden skapades.

Allt som en gång skulle bli **universum** var samlat i en stor klump. Så sprängdes klumpen sönder och det blev ett stort moln av **gas**. Där gasen samlades bildades galaxer. I dessa **galaxer** pressades gasen samman till glödande klot som blev solar. I varje galax finns det många solar. Vår galax kallas Vintergatan. Runt vår sol bildades nio **planeter**. Jorden är en av dem.

Slå upp i ordlistan:

forskare _____

universum _____

gas _____

galax _____

planet _____

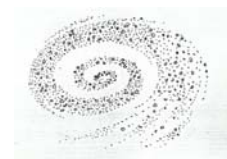
Para ihop rätt text och bild.

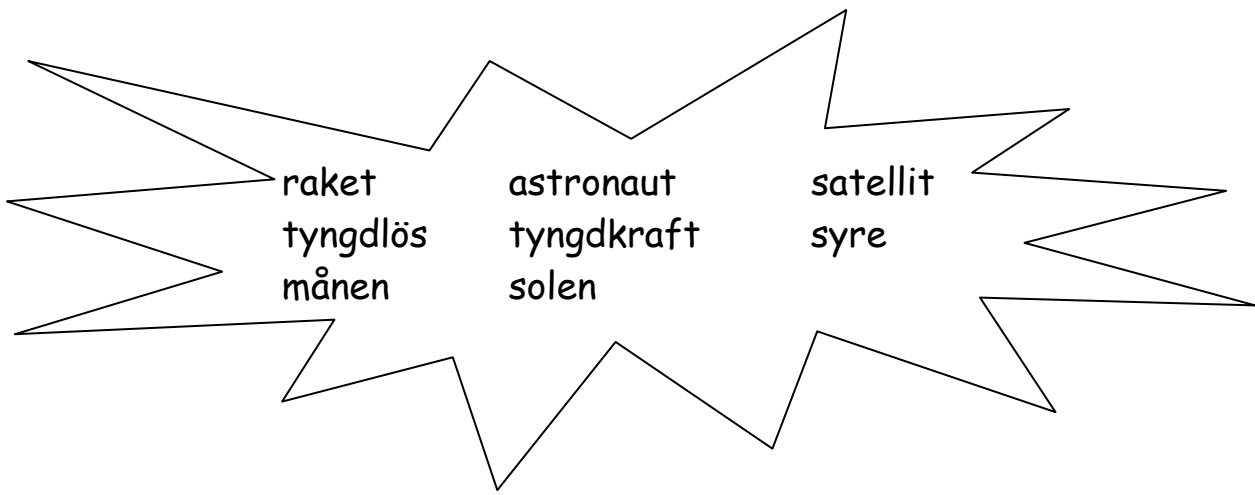
I **universum** finns många miljarder galaxer.

En **stjärnbild** består av många stjärnor.

En **stjärna** är en sol i ett annat solsystem än vårt.

En **galax** består av många miljarder stjärnor.

Välj bland orden.

I en sådan färdas rymdfararna.

Måste du ha med till månen för att kunna andas.

Kallas rymdfarare i USA. I Ryssland kallas de kosmonauter.

Äpplet faller till marken i stället för att sväva i luften.

Kommer man tillräckligt långt bort från jorden verkar inte tyngdkraften.

Vår närmaste stjärna.

Går ett varv runt jorden på ungefär en månad.

Den har man hjälp av för att överföra telefonsamtal och TV-program mellan olika länder. Den är också till hjälp när man vill ta reda på hur vädret blir.

Månen och solen

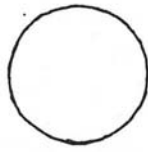
Man talar om månens olika faser.

nymåne

halvmåne

fullmåne

halvmåne

måne i nedan

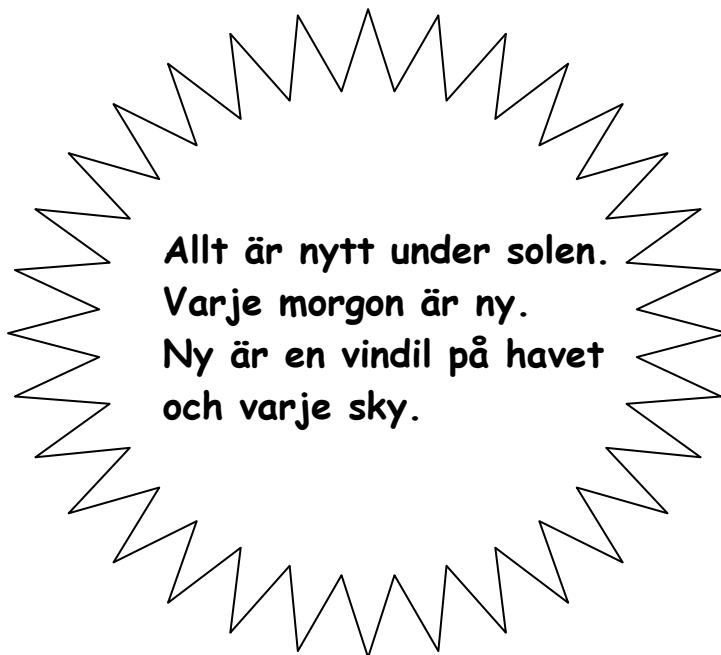
När månen är vänd som ett kommatecken (,) kommer den.

När månen är vänd som ett G går den.

I almanackan kan man slå upp månens olika faser.

När är det fullmåne nästa gång?

Hur många gånger blir det fullmåne i år?

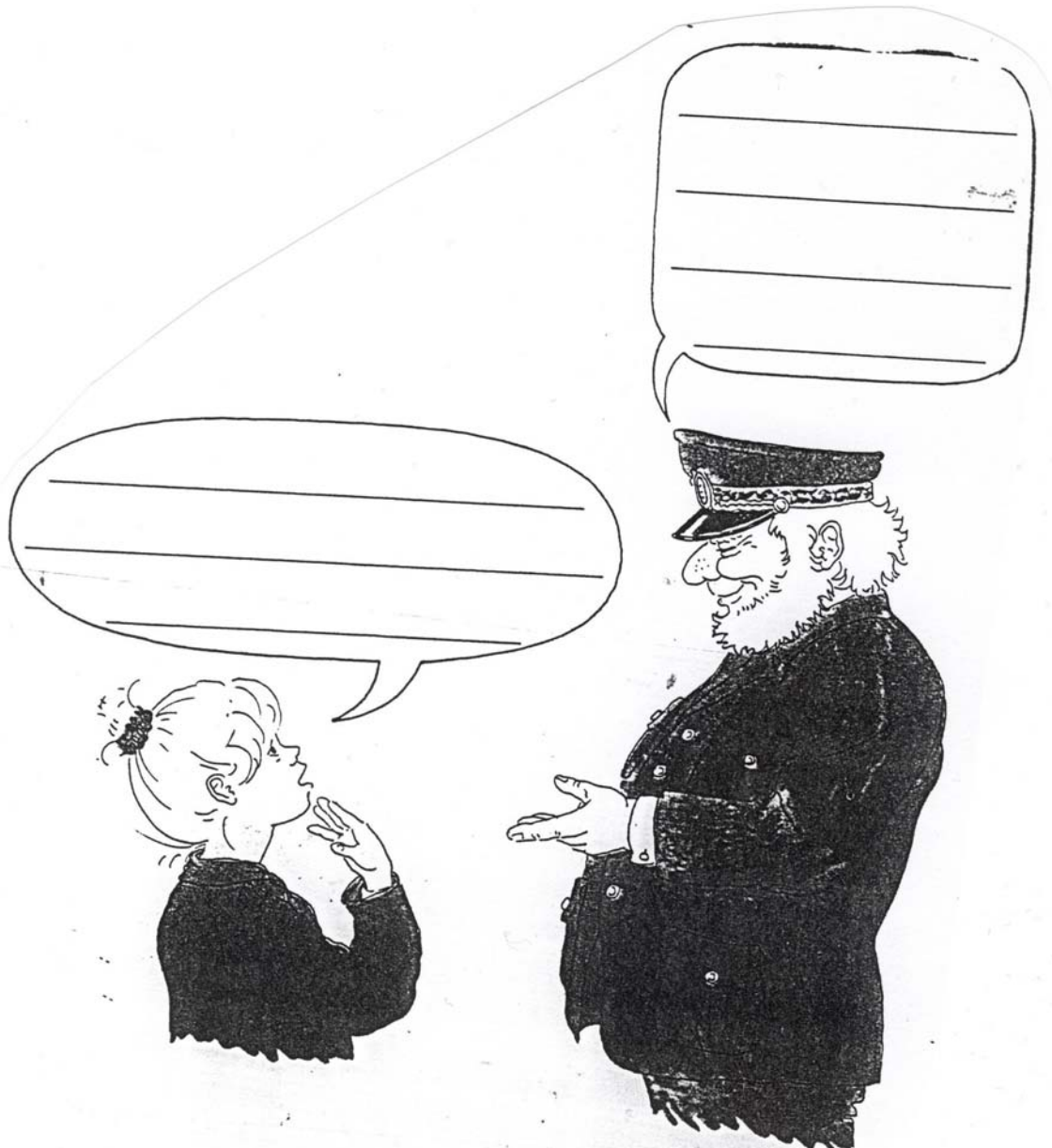

Slå upp i ordlistan:

vindil _____

Rymdvarelser

Det måste finnas varelser på någon annan planet. Nu har de kommit hit. Igår träffade jag en. Han såg nästan ut som en vanlig busschaufför, så först märkte jag inget. Jag hade tappat mitt busskort, när jag skulle åka hem. Då lät chauffören mig åka med gratis. Han gav mig dessutom några klistermärken

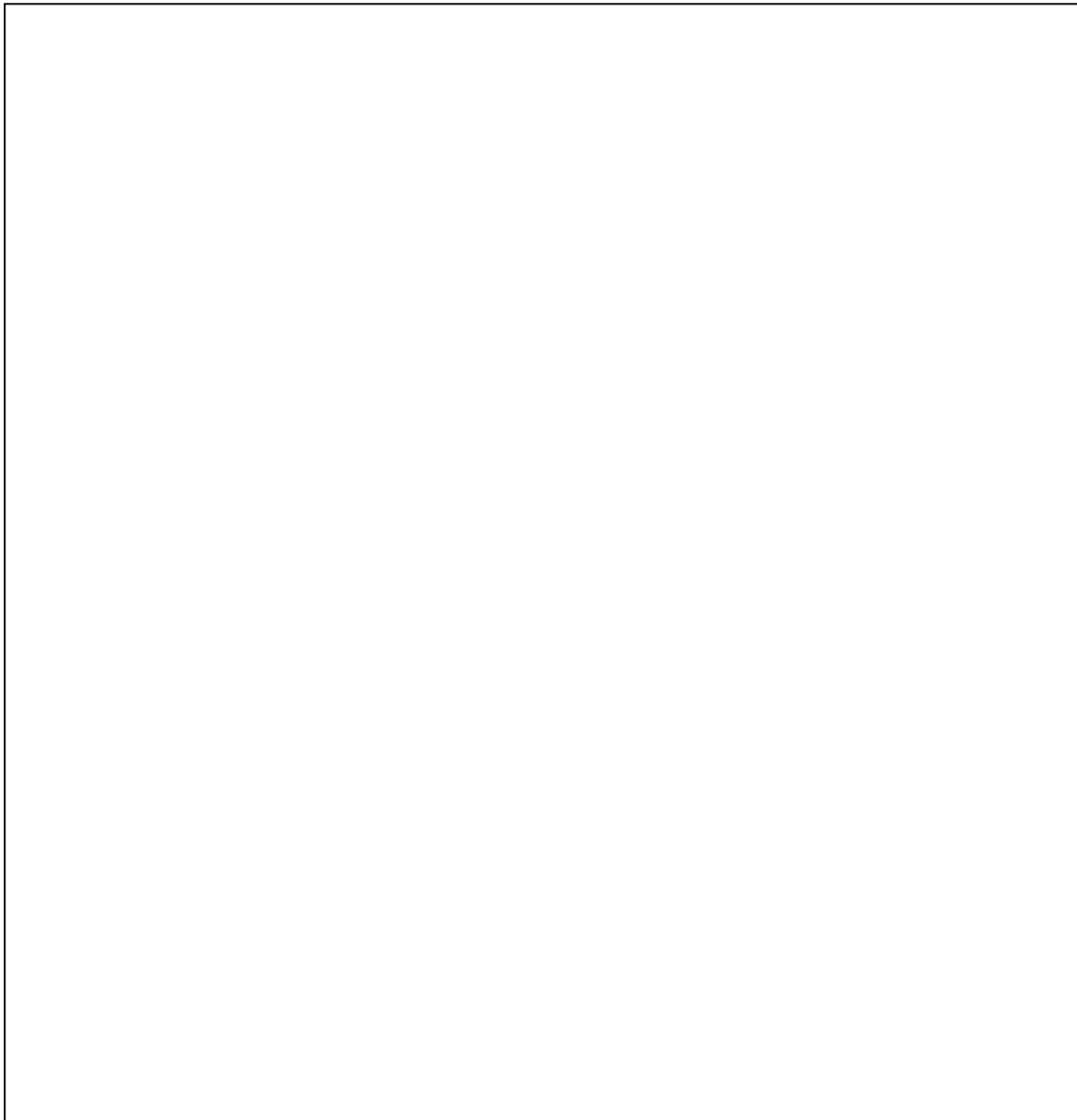
Vad säger Viktoria och busschauffören till varandra?
Skriv i pratbubblorna.

I väntrummet hos tandläkaren träffade jag en annan rymdvarelse. Jag var nervös, för jag skulle dra ut en tand. En stund tittade jag på fiskarna i akvariet. Sedan bläddrade jag i en tidning. En dam i rutig dräkt satt också och väntade. Hon log vänligt mot mig. När det blev hennes tur att gå in, sa hon:

- Låt flickan gå in först. Det är svårare för barn att vänta.

Så brukar vanliga människor göra. Jag tror det är rymdvarelser som klär ut sig. Sedan går de omkring och sprider vänlighet. De är så välkomna.

Hur såg rymdvarelsen ut? Rita och måla henne.

Många människor tror att stjärnorna styr våra **öden**. Det kallas **astrologi**.

Slå upp i ordlistan:

öde _____

astrologi _____

Samma ord kan ibland betyda olika saker.

Mitt **öde** är att bo på en **öde** planet.

Jag sitter under en **bok** och läser en **bok**.

Skriv meningar där orden betyder olika saker.

tår 1. _____

2. _____

napp 1. _____

2. _____

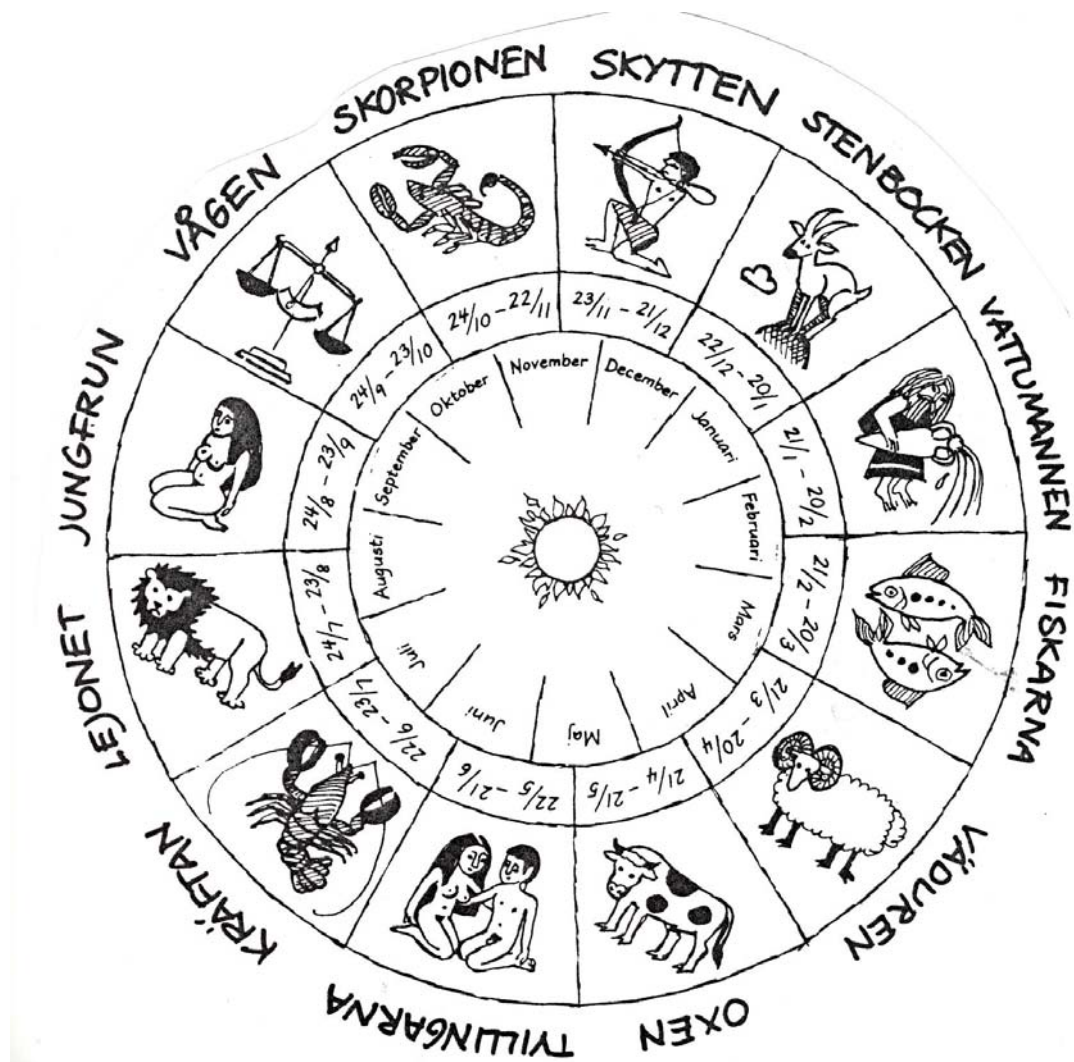
För **astrologerna** är det av stor betydelse vilken stjärnbild man är född i.

Slå upp i ordlistan:

astrolog _____

Stjärnbilder

Djurkretsen eller zodiaken är de tolv stjärnbilder som solen tycks röra sig genom under ett år.

När fyller du år? _____

Vilken stjärnbild är du då född i? _____

När du fyller år kan du se din stjärnbild på himmelen.

Du ska på nästa sida få läsa berättelsen om hur lejonet hamnade i djurkretsen.

Mångudinnan hittade en dag en liten lejonunge som hade blivit övergiven av sin mor. Hon tog den med sig hem och den blev gudinnans älsklingsdjur. Hon gick och lejonungen kraftigt djur. och kastade ut det i ner på jorden. inte mer om lejonet. varje gång månen gick upp röt det i raseri och förtvivlan.

kelade och lekte med den. Men tiden växte upp och blev ett stort och Mångudinnan tröttnade rymden. Det dunsade Gudinnan brydde sig Men lejonet sörjde och

Till sist tyckte en man som hette Herakles synd om lejonet. Han bad guden Zeus att hjälpa lejonet. Zeus hjälpte lejonet och flyttade upp honom på **himlavalvet** där han hörde hemma. Där glittrar nu hans stjärnbild i hela sin prakt.

Slå upp i ordlistan:

himlavalvet _____

Lös ordflätan.

1. Han tyckte synd om lejonet.
2. Han flyttade upp lejonet på himlavalvet.
3. Kan man se på stjärnhimlen under tiden 24/7-23/8?

Vilket ord fick du lodrätt? _____

Det betyder lejon.

1.

--	--	--	--	--	--	--	--

2.

--	--	--	--	--	--

3.

--	--	--	--	--	--	--

Här får du läsa dikter om universum. Välj några dikter du tycker särskilt mycket om. Skriv av de dikter du valt. Dekorera pappret. En stjärndikt kan du till exempel skriva på ett gult papper klippt som en stjärna. Träna på att läsa upp dikterna för varandra.

.....Välkommen åter snälla sol
som jagat nordanvinden:
nu har du sovit sen i fjol
och vaknar röd om kinden.

August Strindberg

Också en liten stjärna
lyser i mörkret.

Finskt ordspråk

Människans hem

Nu är det natt över jorden.
Darrande stjärna, gläns.
Världarna vandra så fjärran.
Mörkret är utan gräns.

Marken och mullen och mörkret,
varför älskar jag dem?
- Stjärnorna vandra så **fjärran**.
Jorden är människans hem.

Erik Blomberg

Glitterglans

Solens sken glittrar så grant
mellan äppelbad. Sol på gen
marken har skuggor av
äppelbad. Lätt på tå
dansar då glitterdans i gröna
skor från ett blad
till bladets bror.
Glitterdans går i dans.

Större och mindre

Vi upptäckte mer och mer
och jorden blev större och
större.

Upptäckte ändå mer
och jorden blev bara en prick
en liten leksaksboll i
oändligheten.

Stjärnor tänds

Stjärnor tänds och **förbrinner**.
Världar kommer och far.
Släktled föds och försvinner.
Tiden, den står kvar.

Alf Henriksson

Ur Alvena äng

Vit är månens **skiva**.
På en kulle av jord
sitter en humla och spelar,
rusig av natt viol.

Bo Setterlind

Ur tre gubbar

..... Mångubbe, mångubbe
kvällen är kall
vindarna i galopp.
Jag skulle ge dig
en bit av min korb
om bara jag nådde dit opp.

Britt G Hallqvist

Slå upp orden:

fjärran

förbrinner

släktled

skiva

rusig

oändlighet

Skriv egna dikter om solen, månen, stjärnor och planeter eller hela universum. Rita till.

Ordlista

adjektiv	ord som beskriver något
ande	I vissa religioner anser man att de döda lever kvar på jorden. De är osynliga men människorna är beroende av dem, övernaturligt väsen.
annons	ett erbjudande att till exempel köpa eller sälja något
anorak	jacka med huva som skyddar mot vinden
antenn	känselspröt
astrologi	konsten att tyda stjärnorna
astronomi	läran om himlakropparna
avbeta	äta av gräs och växter
bege sig	ta sig fram
behag	känsla av att något är trevligt och roligt
behandla	bearbeta
blott	endast, bara
broder	bror
collegetröja	långärmad kraftig bomullströja
dike	fördjupning vid vägkanten, ibland med vatten i
fiber	tråd
fjäll	hård hudplatta
fjärran	långt bort
flärd	glitter, lyx
forskare	vetenskapsman
förbrinna	slockna
galax	alla stjärnor som ingår i samma grupp, stjärnsystem
galon	plastväv
garderob	klädskåp
gas	ånga. Om man kokar vatten förvandlas vattnet från att vara flytande till att bli en gas som försvinner i luften.
gift	skadligt eller dödande ämne
gälar	det som fiskar andas med
hejda	stoppa
himlavalvet	himlen
hona	djur av kvinnligt kön

hud	skinn
häcka	när fåglar bygger bo och lägger ägg
impregnera	göra vattentät
jeans	långbyxor av bomullstyg
jordbävning	marken rör sig
kilometer	1000 meter
konstfiber	konstgjorda trådar
konstjord	oäkta
kvalitet	sort
kväka	låta som en groda
känslig	mottaglig, sårbar, ömtålig
Lappland	Sveriges nordligaste landskap
läte	ljud
maskerad	fest där alla har klätt ut sig
medicinman	läkare och präst i vissa religioner
mockasin	skinnsko
mode	sådant som är nytt och används av många, ändras ofta
murken	rutten
myt	gudasaga, påhittad historia
nektar	sockersaft i blommor
oändlighet	evighet, utan slut
palats	slott
pjäxa	känga
planet	mörk himlakropp, till exempel jorden. En mörk himlakropp utstrålar inget eget ljus.
plankton	mycket små växter och djur som driver omkring i vatten
plåtar	plattor, sköldar
reklam	övertalning, att framhålla det som är bra med en vara för att få sälja den
risk	fara
rovfågel	fågel som lever på att fånga och döda djur
rusig	yr

rå	okokt
råd	tips, förslag
sav	växtsaft
shorts	kortbyxor
simhud	tunn hud mellan tårna som gör det lättare att simma
skalbagge	en sorts insekt
skapa	göra, blida
skiva	platta
sky	himmel
skötselråd	tips hur man ska vårda, ta hand om, något
släktled	barn, föräldrar, morföräldrar, farföräldrar osv
smågnagare	till exempel sorkar, möss
spinna	tvinna, sno trådar
stepp, stäpp	regnfattigt, trådlöst hedlandskap
ström	å, vattenflöde
substantiv	sakord, ord för till exempel människor, djur, växter och saker
sugsnabel	fjärilens sugrör som kan rullas ihop
sval	inte varm
sällsam	konstig, egendomlig
sällsynt	ovanlig
tillverka	göra
tipi	indiantält
tomahawk	stridsyxa
trivas	må bra
t-shirt	kortärmad tröja
universum	världsalltet, allt som finns ute i världsrymden
vasslund	område med tät, hög vass
verb	händelseord, ord som talar om vad som händer eller vad någon gör
vindil	vindpust
väva	fläta samman trådar i till exempel en vävstol
öde	1 levnad 2 tom
ört	växt